

**תעודת זהות של החודש לקוחה מחוברת תתחדשו! לחודש אדר
מאת מרגלית קונשטוק ושירה אקרמן שמחוביץ. בסוף המאמר תמצאו קישורים
לחוברת תתחדשו! המלאה ולעוד אתרים בהם תמצאו מידע מעניין על חודש אדר.**

תעודת זהות חודש אדר

שם החודש שם החודש השנים עשר בלוח השנה הבבלי (addaru). משמעות השם היא **להיות קודר, חשור**. החודש נזכר בשמו ובמספרו מספר פעמים במגילת אסתר, למשל: "וּבְשָׁנִים עֶשֶׂר חָדָשׁ הוּא חֹדֶשׁ אֲדָר" (ט, א). "אדרא" בארמית משמעה "גורן". בחודש אדר, בו הגשמים פוסקים, מתחילים להכין את הגרנות לקציר ודייש של תבואות הקיץ. "אדרא" במשמעות גורן נלמד ממושג הסנהדרין בחצי גורן עגולה, ומכונה בארמית "אדרא דאזהרה".

מזל החודש מזל החודש דגים, שכן בחודש אדר הדגים מתרבים בנהרות ובאגמים והדיג רב.

חגים, מועדים וימים מיוחדים פורים - י"ג באדר - תענית אסתר ; י"ד באדר - פורים; ט"ו באדר - שושן פורים. שושן פורים נחגג בערים מוקפות חומה, למשל בירושלים, בעקבות יהודי העיר שושן כפי שכתוב במגילת אסתר: "וְהַיְהוּדִים אֶשֶׁר בְּשׁוֹשַׁן נִקְהְלוּ בְשִׁלְשָׁה עֶשֶׂר בּוּ וּבְאַרְבָּעָה עֶשֶׂר בּוּ וְנֹחַח בְּחֻמְשָׁה עֶשֶׂר בּוּ וְעָשָׂה אֹתוֹ יוֹם מְשֻׁתָּה וְשֻׁמְחָה".

החודש בטבע ובנוף

חודש אדר הוא מעבר בין החורף לאביב. יש בו ימים אפורים וגשומים לצד ימי שמש חמימים ושמיים כחולים. הימים הולכים ומתארכים. משנכנס אדר מרבה גם הטבע בשמחה וצבע: פריחה ריחנית, שדות ירוקים, נחלים זורמים וגם ניחוח עצי ההדר בפרדסים ובגינות. השקד נמצא בשיא פריחתו וגם כליל החורש, האלה והאלון. בשדות הבר פורחים צבעונים, אירוסים, סחלבים, תורמוסים, נוריות, חרציות, סביונים ופרגים. גם בעולם החי השמחה רבה: שפע הפרחים מושך פרפרים ודבורים. הזוחלים, הציפורים, והיונקים מתעוררים גם הם: בערבים ניתן לראות שממיות, ובימים – צבים. ציפורי החורף מתחילות לנדוד בחזרה

לארצותיהן ומתגלות הציפורים היציבות בארץ כמו: דרוו, בולבול, ירגזי, צופית, פשוש, צוצלת, ועוד. מוקדם בבוקר ובערב מתחילים לשמוע את ציפורי השיר. בחודש אדר היעלות בנגב ממליטות את הגדיים והצביות בכל רחבי הארץ ממליטות את עופרים.

החודש במרחב הציבורי

מראש חודש אדר ניתן לחוש באווירה פורימית ברחובות, בעיקר בתחפושות המוצעות למכירה בחנויות. כאשר מתקרבים יותר לחג נוספות גרסאות לסיפור המגילה, מיני רעשנים, אחני המן בטעמים שונים ומאזנים של משלוחי מנות. בערים רבות בארץ נערכת תהלוכת פורים **עדלאידע**.

החודש בגן ברוב הגנים חודש אדר מוקדש לחג הפורים ולנושאים הקשורים בו - סיפור המגילה, מנהגי ומאכלי החג, שמחה, להיות אחר באמצעות מסכה או תחפושת, ונתניה בעקבות המפגש עם מנהג משלוחי מנות ומתנות לאביונים. בגנים רבים מקימים ארמון שבו משחקים ומתחפשים, עורכים ימים הפוכים ועוד הכל ברוח האמרה "**משנכנס אדר מרבים בשמחה**".

שגרת תל"י בשלב זה של השנה הילדים כבר חוו את מרכיב השמחה בטקסים, בערכים ובחגים. חודש אדר מזמן עיסוק בברכות, בפתגמים ובדברי חכמים בהם מופיעה המילה 'שמחה'. העיסוק במצוות משלוח מנות ומתנות לאביונים פותח מגוון דרכים לביטוי של אכפתיות, ערבות הדדית, תרומה לקהילה ודאגה לחלשים בחברה. המסורת היהודית עשירה באגדות ובסיפורים שעיקרם הוא הנתניה.

ערכים נבחרים בחודש אדר - גבורה ושמחה

גבורת אסתר - "ותלבש אסתר מלכות" מגילת אסתר (ה', א')

מעגל החגים מאפשר מפגש עם נשים מנהיגות: יהודית ובתו של מתתיהו בחנוכה, רות בשבועות, יוכבד, מרים, שפרה ופועה בפסח ואסתר בפורים. אסתר ורות זכו למגילה שלמה על שמן. בחודש אדר אנו מתמקדים באסתר: מה הייתה גבורתה? מה היא עשתה כדי לזכות במגילה הנושאת את שמה?

מנהיגות היא אחד ההיבטים של הגבורה. מנהיגה רוכשת את מעמדה באמצעות התגברות על קשיים או מכשולים ובפעולותיה למען עמה או החברה בה היא חיה. אחד המאפיינים של גיבורים הוא אישיותם הדינמית, המשתנה בהתאם לנסיבות. דמותה של אסתר משתנה במהלך הסיפור תחילתה כנערה יפת תואר וטובת מראה, שאין לה הורים ושלא ביקשה דבר, וסופה כאסתר בת אביחיל הלובשת זהות ומלכות, מבקשת, דורשת ופועלת להצלת עמה. בתחילת הסיפור שמה צמוד לשמו של מרדכי, היא ממלאת אחר הוראותיו ומדברת בשמו. מפרק ד' ואילך

אסתר היא הדמות המרכזית, שמה מזכר בפני עצמו וללא צמידות לשמו של מרדכי ולאחר הכתרתה היא תמיד **אסתר המלכה** קודם שמה זהותה ורק לאחר מכן תפקידה, וכך זה נשמר לכל אורך המגילה. היא אף פעם איננה "**המלכה אסתר**".

כמלכה, אסתר עושה מספר דברים שמזכים אותה במגילה משלה:

היא מכריזה על שלושה ימי צום לאומי, כאשר בזמנה היו - 4 ימי צום לזכר החורבן וכולם נקבעו ע"י מנהיגים גברים. **היא מתכננת את מהלך הצלת עמה** לפרטי פרטים: מה ללבוש, עם מי להיפגש היכן ומתי, את מי להזמין ומה לומר. בכל אלה היא מפגינה ידע בגינוני המלכות המקובלים בפרס ובנוהלי הממלכה. **היא כותבת ומתעדת את הסיפור**, מה שלא עשתה אף אישה לפניו. אסתר היא האישה היחידה במקרא המוצגת כמתעדת וכותבת של אירועים שהיא למעשה הדמות המרכזית בהם, בתרבות שבה השלטון ושימור הזיכרון היו תפקידים שניתנו לגברים כמו סופרי הארמון או אחראי הגנזך. **ומעל לכל אסתר לוקחת אחריות וסיכונים.**

היא יכלה להפוך את המציאות רק אחרי שהיא הפכה את דרך חשיבתה ופעולתה ולקחה אחריות. סיפור המגילה הוא סיפור בחירתה של אישה גיבורה אחת אשר הבינה כי לעת הזאת היא הגיעה למלכות, רקמה תוכנית מבריקה, זכתה לתמיכה ציבורית מיהודי שושן, וכך יכלה לקום ולפעול תוך סיכון חייה כדי להציל את עמה.

אלו הם ארבעה מעשים שראוי להדגיש כאשר מספרים לילדים את סיפור המגילה. **גבורתה של אסתר איננה מהווה נושא בפני עצמו בגן, אלא מובנת באמצעות ארבעת המעשים שלה.**

"ותלבש אסתר מלכות" במובן של בגדים מהודרים כיאה למלכה, אבל יותר מכך היא לבשה "ארשת- מלכות" זקיפות קומה, החלטיות, ביטחון בדרכה וכבוד למעמדה. אכן דמותה של אסתר המלכה מעוררת השתאות ומהווה מקור להשראה בעבורנו ובעבור הילדים בגן! רבות ורבים מאיתנו יכולים לקחת על עצמם אחריות כדי ליצור מציאות אחרת אם רק יעזו ויאמינו כמו אסתר, שתמונת המציאות מושפעת מהתכונות הפנימיות שלהם, ממעשיהם ומדרכי החשיבה שלהם.

הידיעה שמצבים קשים יכולים להשתנות לטובה נוסכת תקווה. הידיעה שמעשיו של היחיד יכולים להשפיע על טובת הכלל מלמדת על החשיבות של קבלת אחריות ונקיטת יוזמה. נוסף על כך, לפעמים המציאות מתהפכת מעצם שינוי אופן החשיבה לגביה, גם כאשר אין עליה שליטה. במובן הזה "ונהפוך הוא" הוא היכולת לחשיבה יצירתית כדי להיחלץ מקושי, להעז לפעול במצבי סכנה שלא על פי המקובל, לראות את התקווה גם כאשר המצב נראה אבוד ולהאמין ש"סוף טוב הכול טוב" ואת כל אלה אנו לומדים מאסתר המלכה. בסיפור המגילה "ונהפוך הוא" של אסתר נמשך חמש עשרה שנים! אז מה הפלא שהיא זכתה במגילה משלה הנושאת את שמה!?

